

NIÇARDS A LA MALLORCA BAIXMEDIEVAL¹

MARIA BARCELÓ I CRESPI
Universitat de les Illes Balears

SUMARI

El col·lectiu de niçards a Mallorca.- 2. Relacions comercials.- 3. Apèndix.

L'illa de Mallorca, enmig de la conca de la Mediterrània occidental i no massa allunyada de les costes de la península Ibèrica, de la península Itàlica, del Sud de França o del Nord d'Àfrica serà testimoni del pas de navegants, especialment mercaders, que des de l'Antiguitat han anat creuant el Mare Nostrum, amb les repercussions que aquest fet ha pogut aportar a la vida de l'illa a nivell econòmic, social i cultural, sobretot. El paper de cruïlla dins el concert mediterrani es mantindrà fins els nostres dies encara que els anys li hagin conferit uns valors i unes funcions diferents. La condició de port important exercirà una influència extraordinària en la vida de la ciutat de Mallorca i de l'illa.

Pel que fa a la Baixa Edat Mitjana, el comerç constituirà una de les activitats econòmiques fonamentals. No és estrany, idò, que per una banda a Mallorca recalïn mercaders de molt diverses procedències per damunt de tot de l'àmbit mediterrani, però sens descuidar els castellans o portuguesos entre altres i que, per altra banda, les relacions comercials siguin força intenses.

---

¹Abreviatures i sigles utilitzades: AH=Arxiu Històric; ARM=Arxiu del Regne de Mallorca; EU=Extraordinari d'Universitat; LR=Lletres Reials; Prot=Protocol; RP=Reial Patrimoni; SU=Suplicacions.

Anuario de Estudios Medievales, 24 (1994)

Es en aquest context on hem de situar les relacions entre Mallorca i Niça i la presència d'un col·lectiu niçard a l'illa.

1. EL COL·LECTIU DE NIÇARDS A MALLORCA

Tot i no ser tant nombrós o destacat com alguns d'italians, en especial Gènova o Venècia, Niça comptava amb un consolat a la ciutat de Mallorca la qual cosa és significativa de la relació comercial existent entre ambdós indrets². Els cònsols no sempre eren del país que representaven sinó que ben bé podien ser mallorquins de reconegut prestigi professional o social. L'abast geogràfic de la seva competència podia ser la Ciutat o també l'illa de Mallorca. En la majoria d'ocasions, l'actuació dels cònsols tenia per objecte defensar els interessos comercials dels seus representats tot i que ja el 1233 Jaume I havia autoritzat als cònsols genovesos a administrar justícia en els temes d'índole civil. Val a dir que sovint el cònsol no sols defensava els interessos de Niça estricta sinó també de la localitat de Vilafranca de Niça. Coneixem els noms de Guillem Castellar, notari, anomenat el 16 d'octubre de 1424, Antoni Sastre, mercader qui ja ostentava tal càrrec abans de 1469 perquè a partir d'aquesta data va tenir lloc el nomenament de Joan Rosató, també mercader; Bartomeu Cunilleres àlies Pacs, ciutadà, el 1476; Bartomeu Pacs [tal vegada és el mateix que l'anterior] el 1491.

En el cas de les illes de Menorca o Eivissa un mateix cònsol podia aunar dues o més representacions: el 18 de desembre de 1496 una carta reial datada a Burgos dirigida al lloctinent i altres oficials reials en la illa i vila d'Eivissa informava que en el dia present i per privilegi reial el rei proveïa i feia gràcia i mercè a l'escrivà Joan Serralonga de l'ofici de consolat de genovesos i niçards, vacant per mort de mestre Antoni Cristòfol, en la vila i illa d'Eivissa. Manava lliurassin possessió pacífica del dit càrrec i qui no obeís cauria i incorreria en ira i indignació reial així com en pena de 1.000 florins d'or d'Aragó dels béns de qualsevol contrafaent aplicadors als cofres reials³. Anys més tard, del 5 de juny de

---

²Pau CATEURA BENASSER, *Consolats estrangers a les Illes Balears (1347-1500, "Mayurqa"*, 22-I (1989), pp. 167-180.

³ARM, LR, 79, fols. 188 r-188 v.

1516, es coneix una carta de la reina, datada a Madrid el 17 d'abril passat, dirigida al lloctinent a qui informava que a la vegada manà al governador d'Eivissa que restituís a Bernat Nicolau en la possessió que tenia de l'ofici de cònsol de niçards en la dita illa. Afegia que se li reposàs el sou i altres drets. L'havia desposseït un tal Pedro Tur qui ara el regentava. El manament de la reina insistia en què es mantingués Nicolau fins que es fes justícia y *hoides les parts se provea en ello otra cosa*⁴.

Pere Serra el 1500, per a Menorca, ostentava la delegació de distints països o ciutats i entre elles Niça.

El conjunt de niçards a Mallorca no era el més nombrós entre els col·lectius estrangers però no per això menys interessant. Gabriel Llompart indica que els mercaders de Niça apareixen amb freqüència cap a mitjans segle XV en el port de Palma i entre ells esmenta a Jordi Andreu, patró de nau (1441), Joan de Litardi, mercader (1443), Rafel Carle, mercader (1465), Joan Vayrat (1470) entre altres. No obstant, el mateix autor fa referències a un document on apareix una llista de mariners estrangers, datat el 1445, que habitaven a la ciutat de Mallorca on s'aprecia una procedència molt diversa i entre els quals destacaven els mediterranis però, curiosament, no esmenta els niçards⁵.

La majoria es dedicaven al quefer mercantívol i alguns fins i tot fixaren la seva residència de manera definitiva a la Ciutat de Mallorca.

Un cas clar és el d'Antoni del Poso. El 13 de setembre de 1490 els jurats de la Universitat de la ciutat i Regne de Malorca escrivien als receptors, administradors, col·lectors i compredors de qualsevol drets, impòsits, vectigals, ajudes i talles en el present Regne comunicant-lis que per la potestat que els havia atribuït el Gran i General Consell celebrat el dia 7 del mes d'agost de 1488 havien admès com a novell pobledor a micer Antoni del Posso, niçard que havia decidit "transportar así en la dita present Ciutat y constituhir son domicili e pendra muller en aquella si emperò li sarà donada y atorguada franquesa de prevera per temps de deu anys". Efectivament, haguda informació verídica de la *bona fama, vida, e conversació y fecultats* els jurats li concediren la dita franquesa que entraria

---

⁴ARM, LR, 83, fols. 244 r-245 r.

⁵Gabriel LLOMPART, *La pintura medieval mallorquina. Su entorno cultural y su iconografía*, I, Palma, 1977, pp. 89 i 206.

en vigor després d'haver pres muller. Aquesta exempció contemplava que ell, muller, família i béns fossin francs envers alguns impostos com el quint de vi, sisa de les carns, molitja, segell del drap, vectigals, imposicions i altres drets de la mateixa manera que ho eren els preveres, això sí, sols per deu anys. S'exceptuava, emperò, aquelles contribucions molt necessàries com per a adops de murades, ajudes de blats, manaments d'aigües, donatius als reis i als infants en els quals *sia tengut pegar e contribuir com los altres habitants*⁶. Les anomenades franqueses de prevere afavorien a aquells de fora que establien la seva residència ací. Aquest niçard degué morir el 1508 perquè del 28 de març d'aquest any coneixem el seu inventari fet pel prevere Lluís Berard, curador del seu fill i hereu Jaume Joan del Posso⁷. Vivia a la illeta de la gabella de la sal, a la parròquia de Santa Creu, en una casa que sembla que era de l'esmentat mossèn Lluís Berard. Però, tal vegada el niçard més conegut per als mallorquins hagi estat Pere. El famós pintor Pere Niçard està documentat a Mallorca entre 1468 i 1470 en què pintà el cèlebre retaule de Sant Jordi, avui conservat al Museu Diocesà de Mallorca i se'l relaciona, és clar, amb la colònia dels nissards i francesos que hi havia a l'illa. La part que queda del retaule representa un Sant Jordi armat i muntat en un cavall blanc clavant la llança en la boca del dragó. Al fons reproduïx una ciutat de la qual per tota una sèrie de dades toponímiques i geogràfiques es sap que correspon a la ciutat de Mallorca medieval. Es tracta d'una de les obres més importants del gòtic flamenc illenc en què la minuciositat i fidelitat al paisatge són les característiques bàsiques⁸.

---

⁶ARM, EU. 19, fol. 11 r.

En el marge d'aquest document, amb lletra diferent i escrita amb posterioritat, es pot llegir la curiosa nota que diu així: "Lo fill de aquest míser Antoni se diu míser Jaume del Posso y vuy cardinal y persona preheminentíssim en la cort romana nat y criat en Mallorca és se feta la present nota al primer de maig de 1561. Joan Calaphat notari scrivà de la present Universiatat. Dit cardinal per poc ànimo dexa d'esser Papa y finalment morí havent fet molt poc bé a mallorquins si no fone an en Barbut Ferragut que feu canonge".

⁷ARM, Prot. T-497, fols. 53 v-61 v.

⁸Gabriel LLOMPART, *Ob. cit.*

2. RELACIONS COMERCIALS

La relació comercial amb el Sud de l'actual França ve d'enrera. Tal vegada, però, per al cas de Niça el trànsit intens vendria en el segle XV i potser més a la segona meitat i primers anys de la centúria següent. Així, sembla que a partir de les llicències que es concedien a vaixells per anar a mercadejar a finals del segle XIII no consten referències a Niça⁹. Per altra banda, segons Marcel Durliat i Joan Pons a la primera meitat del segle XIV el port de la ciutat de Mallorca rebia naus procedents de diversos punt del litoral mediterrani francès, això sí molt més poques que italianes, com Narbona Agde, Aigues-Mortes entre els més destacats però no esmenten Niça¹⁰.

En opinió de Pierre Macaire, Niça no va ser un port molt important perquè la pobresa i la infertilitat de l'indret, entre altres aspectes, no li permetien convertir-se en una plaça comercial destacada i només la reexportació podia procurar al seu port un poc d'activitat. Aquest autor ha estudiat el comerç a la primera meitat del segle XV i comenta que Mallorca sovint s'unia a Niça via Eivissa per raó d'importants entregues de sal fetes per a la ciutat provençal. Afegeix que amb dades procedents de registres del notari Antoni Contestí i per als anys 1403-1438 es constata un número total de 31 relacions, essent l'any 1438 el de major nombre: sis naus castellanques, una niçarda i un navili noliejat per un florentí. Les naus que unien els dos ports, Mallorca-Niça o Vilafranca, no sempre eren dels llocs de procedència i podien continuar fins a Itàlia cap a Saona o Génova¹¹.

Per la seva banda Carme Batlle tampoc fa referència a Niça en l'interessant i ben documentat treball sobre la presència de mercaders francesos en els territoris catalano-aragonesos¹².

---

⁹ Antoni RIERA MELIS, *La "llicència per a barques" de 1284, una font important per a l'estudi del comerç exterior mallorquí del darrer quart del segle XIII*, "Fontes Rerum Balea-rium", III (1980), pp. 121-140.

¹⁰ Marcel DURLIAT i Joan PONS i MARQUÈS, *Recerques sobre el moviment del port de Mallorca en la primera meitat del segle XIV*, "VI Congrés d'Història de la Corona d'Aragó", Madrid, 1959, p. 351.

¹¹ Pierre MACAIRE, *Majorque et le commerce international (1400-1450 environ)*, Lille, 1986, pp. 505-508.

¹² Carme BATLLE i GALLART, *Els francesos a la Corona d'Aragó*, "Anuario de Estudios Medievales", 10 (1980), pp. 361-392.

En la relació de noliejaments de naus oferit per Onofre Vaquer a partir de notícies marítimes extretes dels protocols dels notaris Bernat Contestí i Joan Castell on es troben no sols noliejaments sinó també assegurances, comandes i reconeixements de deutes per viatges, desde 1450 a 1499, sols consta la referència a un balener anomenat Sant Andreu patronejat per Andreu de Niça amb 16 homes que el 1480 prengué destí cap a Trapena. Les naus que sortien del port de Mallorca, entre destins finals i ports d'escala, en la documentació consultada per aquest autor, els ports francesos representaven l'3 % front, per exemple, al 9'5 de Nàpols, 9'4 de Sardenya, 6'7 de Sicília o 23'1 de Barbaria. Els ports francesos que documenta eren Niça, Agde, Narbona i Aigues-Mortes, per aquest ordre. Curiosament no cita Marsella perquè no era un port comercial actiu el qual no s'incorporà a França fins el 1481¹³.

En aquesta recerca bàsicament hem analitzat dades a partir de tres tipus de documents ben concrets: assegurances i certificàtories de forment per una banda i concessions de guiatges per altra banda. La manca de cereals a la Mallorca baixmedieval era un mal gairebé endèmic. A l'administració pública li competia els contactes amb els mercaders, o bé els estímuls a la importació en el cas de què aquesta no estàs suficientment garantida. En els anys de fretura, que eren freqüents, l'objectiu immediat era aconseguir la llicència d'exportació coneguda amb el nom de *treta* la qual era atorgada pel monarca prèvia sol·licitud per part d'agents o influents personalitats mallorquines que anaven en expressa missió a la Cort per això. Quan s'havia aconseguit la llicència i davant la necessitat de comprar cereals, especialment blat, la Universitat incentivava la importació i concedia una prima denominada *ajuda* la quantia de la qual la fixava el General Consell o bé una comissió delegada a l'efecte. La Universitat tenia el deure de pagar la prima una vegada que l'importador hagués complimentat l'entrega del cereal en el termini convengut, acte que es justificava mitjançant un albarà conegut com a *certificatòria*. En dits albarans, constaven, en general, el nom del consignatari a Mallorca a qui anava dirigida la mercaderia, el tipus d'embarcació, el propietari i/o patró

---

¹³Onofre VAQUER, *La navegació mallorquina a l'època del Descobriment*, "Les Illes Balears i Amèrica", I, Palma, 1992, p. 341.

Vegeu també: Onofre VAQUER, *El comerç marítim de Mallorca a la segona meitat del segle XV*, "Randa", 29 (1991), pp. 105-119; IDEM, *Comerç i capital mercantil a Mallorca (1448-1480)*, "La mediterrània. Antropologia i història", Palma, 1990, pp. 161-172.

de la mateixa que la majoria de vegades coincidien, la procedència, la quantitat de cereal i les seves condicions (qualitat, grau de puresa), la quantia de la prima, etc.

Tots o part d'aquests detalls en relació al comerç amb Niça i la seva àrea o simplement a niçards es oden veure a través d'alguns exemples ben concrets:

El 13 d'octubre de 1493 Pere Seguí de la vila de Pollença reconeixia a Dionisio Staller, mercader de Vilafranca de Niça però ara resident en aquella vila *mercantiliter*, haver rebut 245 quarteres de forment de xeixa de França i 128 quarteres de forment roig no porgades també de França. Una de les persones que actuaven com a testimoni també era un niçard, Matxí Martí¹⁴.

Del 26 de febrer de 1506 data la certificatòria de què Cosme de Cosi, genovès, havia descarregat de la barca patronejada per Honorat Genovard, niçard, 1.742 quarteres de forment brut que resultaren 1.497 de net. Se li pagaren el 2 de març 149 lliures, 15 sous i 3 diners en concepte d'ajuda a raó de 2 sous per quartera¹⁵.

Jeroni Colomines el dia 9 de setembre de 1507 dirigia un escrit als jurats en el que feia constar que de la barca de Joan Miquel Infant la qual arribà de Niça el 28 del passat mes d'agost, s'havien descarregat 118 quarteres d'ordi brut. Una vegada fet l'assaig, és a dir, llevat les impureses, havien quedat 110 quarteres, 5 barcelles i 4 almuds. El preu de l'ajuda s'havia establert en 1 sou i 3 diners per quartera la qual cosa es convertí en un total de 6 lliures, 18 sous i 8 diners¹⁶.

Les certificatòries de descàrrega de forment i altres cereals es lliuraven a efectes de poder percebre la quantitat oferida com a ajuda. El 12 de novembre de 1507 consta que del navili de Jaume Barber, el qual arribà de Niça el 5 del mateix mes, Bernat Busquets havia descarregat 126 quarteres i 5 barcelles d'ordi brut (116 quarteres i 3 barcelles net). L'ajuda

---

¹⁴ARM, Prot. P-388, fols. 78 r-78 v.

¹⁵ARM, EU, 24, fol. 107 r.

¹⁶ARM, EU, 25 fol. 181 v.

Joan Miquel Infant era *nissard de Vilafranca*. Obra una altra referència de descàrrega de forment datada el dia 20 de març de 1507 (ARM, EU, 25, fols. 33 r-33 v.).

muntà a 8 lliures, 14 sous i 8 diners, a raó de 1 sou i 6 diners per cada quartera¹⁷.

A Julià Ballester i a Antoni de Niça, majorals dels Barlier, s'havien de pagar 37 lliures i 12 sous per descàrrega de 6.274 quarteres de forment i altra quantitat a més per la descàrrega de la barca dels germans Alexandro i Bernardo Galleti i del *carreco* de Bernardo Fischo tramès per Carles Despuig, ambaixador per al forment per la present Ciutat i lliurades als administradors elets per la Universitat pel que feia al negoci del forment. La data de la certificadria és del 6 de novembre de 1507¹⁸.

De la barca de Nardo Durmeya, arribada de Niça dia 4 de gener de 1508, es certificava quatre dies després que el pellisser mestre Nicolau Neo havia descarregat 23 quintars de farina que equivalia a 19 quarteres i 1 barcella. L'ajuda que calia percebre va muntar 2 lliures, 7 sous i 6 diners. De la mateixa barca sis dies després Francisco Durmeya descarregava certa quantitat d'ordi que resultaren ser en net 46 quarteres i 4 barcelles cobrant la corresponent ajuda¹⁹.

El 4 de gener de 1510 es feia constar com de la barca del genovès Batista Spindola, arribada de Niça el dia 11 del passat mes de desembre, Paulo Galean, niçard, havia desembarcat 102 quarteres de forment net que a raó de 1 sou per quartera d'ajuda muntà 5 lliures i 2 sous. El dia 6 de febrer eren 102 quarteres de forment. El dit Paulo demanava alegrar-se, o sia, obtenir algunes garanties de l'ordre que fos i "per ço los dit magnífichs jurats en testimoni de dites coses han manat la present certificadria esser feta y aquell liurada e segellada en lo dors del segell menor de lur offici"²⁰.

Pel privilegi de vitualles, atorgat pel rei Martí, quan un vaixell passava per ací, si hi havia necessitat, estava permès prendre la càrrega de forment pagant després l'import de la seva vàlua i això no era considerat com a una pràctica corsària tot i que ocasionava moltes incidències. De la nau de Leonard Grimaldo de Niça, anomenada Santa Maria de la Victòria, el dia 7 de gener de 1519 es donava fe que es descarregaren 1.000 quarteres d'ordi brut que foren posades en botiga. Aquest ordi havia estat

---

¹⁷ARM, EU, 25, fol. 228 r.

¹⁸ARM, EU, 25, fol. 216 r.

¹⁹ARM, EU, 25, fol. 248 r i 249 r.

²⁰ARM, EU, 26, fols. 8 r i 15 v.

carregat a Oristany en major nombre per Guillem Muntells de Càller per a consignar a Ausias Leonard a València. El divendres 20 de febrer del mateix any el dit Leonardo comparegué davant els jurats dins la sala inferior de la casa de la Universitat i digué: "Senyors jo so arribat de Ayvissa ab la mia nau la qual per temps ha surt dellà lo cap Blanch, aporta tre-centes sinquanta quarteres de ordi que se levat en Ayvissa..". Com que interessava comprar-ne li concediren 1 sou d'ajuda per cada quartera i el dit Leonard acceptà i es comprometé a efectuar la descàrrega. I encara el 19 de març descarregaria una partida de 267 quarteres i 3 barcelles d'ordi brut²¹.

Altre tipus de document en aquest sentit són els d'assegurat de forment, o sia el compromís per part d'un mercader d'aconseguir dit cereal, o altres productes, i transportar-los a Mallorca en un termini prèviament fixat. Vet ací alguns exemples:

Marquino Valeda, mercader de Vilafranca de Niça però ara resident a la vila d'Alcúdia, el 14 de març de 1493 assegurava al lloctinent Joan Aimeric, cavaller, a Gaspar Bordils, un dels jurats del Regne i a Domingo Bofill, doctor en dret regint la cancelleria del lloctinent, dur en el port d'aquella vila 1.000 quarteres de forment bo novell i rebedor del territori de Provença les quals prometia aportar *ad festum Carnis primorum salvo justo impedimento*. El patró del galeó nomia Beson de Marsella²².

Mallorca era terra de redistribució de mercaderies. Pel que fa a Niça el 14 de desembre de 1467 el mercader mallorquí Bernat Spia assegurava 50 lliures sobre 80 quintars de cuiram boví barbaresc que carregaria en la nau de Joan Pérez de Curusio per portar a la ciutat de Niça²³. El dia 27 del mateix mes Pau Pardo, altre mercader, assegurava 100 lliures sobre 6 feixos de cuiram de bou en els que hi havia 120 cuirs de Barbaria; dit cuiram s'embarcaria en la nau de Martí de Rala, biscaí, *causa exportandi in terra Nicie sive de Niça*²⁴.

Altres informacions provenen dels *guiatges*. En aquests consta expressament la petició per a que els sia concedit una mena de salconduit,

---

²¹ARM, EU, 29, fols. 5 r, 21 r, 25 v. i 59 v-59 r.

²²ARM, Prot. P-388, fols. 78 r-79 r.

²³ARM, Prot. C-200, fol. 168 v.

²⁴ARM, Prot. C-200, fol. 147 v.

de garantia, pel fet d'haver aportat vitualles a Mallorca, cosa que no sempre queda reflectida en els de simple certificatòria. El salconduit afectava al patró de la nau, altres passatgers i mercaderies. A tall d'exemple, amb informació directa o indirecta sobre Niça o niçards, en serien els següents:

El 7 d'octubre de 1502 els col·lectors del vectigal de la mercaderia certificaven als jurats que Lambert Capell, niçard, era arribat el dia anterior en el port de la Ciutat amb la seva barca i havia aportat vitualles *ço és avellanes, nous e castanyes*. Pretenia, doncs, alegrar-se del guiatge de vitualles tant per ell com per la barca, mercaders i passatgers vinguts amb la dita barca així com les robes i mercaderies que hi transportà²⁵.

D'altra banda, els col·lectors del dret del vectigal de la mercaderia i altres drets de mar donaven fe com en el present dia, que era el 17 de febrer de 1503, havia arribat en el port el navili de Yvardo Durmea, nissard, en el que havia aportat i volia descarregar *castanya blanca, aroç, fesols y mell*. I per dits comestibles volia aconseguir el guiatge de vitualles atorgat al present Regne²⁶.

El niçard Dionís de Berameu amb la seva barca havia aportat vitualles, és a dir, sèmola i forment. Per tal motiu demanava el consegüent guiatge i això ocorria el dia 11 de març de 1504²⁷. En altra ocasió, 21 de febrer de 1506, era Honorat Genovard de Vilafranca de Niça qui es trobava en el port de la present Ciutat *ab un seu barxot o carracho* en el que havia duit prop de 1.500 quarteres de forment del qual ja havia descarregat bona part en terra. Volia disposar del guiatge per la seva barca, robes, mercaderies, passatgers i mariners. El forment era del mercader genovès Cosme de Corsio²⁸.

Vicenso de Bimaya, niçard, en la seva barca surta en el port de la ciutat de Mallorca, havia lliurat vitualles com arròs, llegums, fruites seques i peix salat per la qual cosa estava en disposició de demanar el corresponent guiatge i ho feia el 28 de gener de 1508²⁹.

---

²⁵ARM, EU, 23, fol. 142 v.

²⁶ARM, EU, 23, fol. 222 v.

²⁷ARM, EU, 24, fol. 4 r.

²⁸ARM, EU, 24, fol. 106 v.

²⁹ARM, EU, 25, fol. 268 r.

Príam de Villalonga, receptor del vectigal de la mercaderia, autenticava el 13 de gener de 1510 que era en el port Peyró Infant, niçard, amb la seva barca i que havia transportat vitualles com arrossos, castanyes i avellanes entre altres coses i per tant sol.licitava li fos concedit el guiatge³⁰.

Jordi Pont, col.lector del vectigal de la mercaderia i Antoni Busquets col.lector de l'impòsit del moll garantien als jurats que Joan Martí, patró de la barca anomenada Sant Salvador de Vilafranca de Niça, havia descarregat en el dia present, o sia el primer de març de 1513, 26 sacs, 10 caixes i 2 bótes de nous i 7 sacs de castanyes. Volia amparar-se en el guiatge de vitualles³¹.

Joan Durmeya de Niça, arribat ací amb la seva barca de nom Sant Joan Baptista, requeria li fos concedit el guiatge de vitualles per haver aportat 21 sacs d'arròs i 40 quarteres de castanyes, pomes i anous per valor de més de 100 lliures. La petició data del dia 10 d'octubre de 1515³².

De vegades els documents de guiatge no esmenten el tipus de mercaderies aportades ací sien o no vitualles. El que sí especifiquen clarament és l'interès en obtenir el salconduit per estar i negociar a l'illa per més temps. Val a dir que les autoritats tenien present que això era important *per conservació i augment de la negociació mercantil*. Un exemple podria ser:

El primer dia de setembre de 1517, el lloctinent assegurava la persona i béns del niçard Bartomeu Langier, notxer de la nau de Joan Martí surta en el port de la present ciutat per a que pugui estar en la nau, davallar, eixir a terra, negociar, comerciar i tornar-se. Durant la vigència del guiatge no podrà ser arrestat, empatxat, convengut, detingut ni inquietat civilment ni criminal. La contrapartida és que no sia tengut civilment ni criminal a homes de la terra ni hagi comès crim de lesa majestat, d'heretgia, sodomia, ni falsedor de moneda. El lloctinent manava que tots els oficials reials observin dit guiatge sota pena de 200 lliures al fisc reial aplicadores³³.

---

³⁰ARM, EU, 26, fol. 5 r.

³¹ARM, EU, 27, fol. 6 v.

³²ARM, EU, 27, fol. 237 v.

³³ARM, AH, 426, fol. 141 r.

Semblants guiatges es concediren durant aquests anys a: Joanot Ubirichaga, domiciliat a la ciutat de Niça i patró de la nau anomenada Santíssima Trinitat (16 febrer 1492)³⁴; Paulo Ramon, niçard i patró de galió (24 abril 1514)³⁵; Jaume Durmea, niçard i patró de galeassa (2 abril 1515)³⁶; Joan, niçard, patró de barca (9 octubre 1515)³⁷; Pirotxo Martí, niçard, patró de nau (4 setembre 1521)³⁸; Francisco Fenar de Niça, patró de galió (19 octubre de 1521)³⁹; altra vegada Pirotxo Martí (25 febrer 1522)⁴⁰. De manera puntual, idò, s'acordava concedir guiatges als mariners de Niça o de Vilafranca els quals es beneficiaven de la protecció de les autoritats locals ja des de 1396, segons Macaire.

En altres ocasions el guaitge no era per un termini breu com eren els casos anteriors, sovint sis dies, sinó que tenia major abast. En aquests casos no era el lloctinent qui el concedia sinó el propi monarca. El 25 de febrer de 1487, *in villa del Viso*, Ferran el Catòlic signava una carta que enviava a tots els vassalls i als germans Tomàs i Jordi Gastadengo, ciutadans i mercaders de la ciutat d'Alba del marquesat de Montferrato i als germans Bartomeu, Domingo i Antoni del Posso, ciutadans de Niça del ducat de Savoia. Mitjançant aquest document donava llicència per a que tots ells *in regnis nostris stare venire et negociari possitis*. Assegurava als predits *cum omnibus familiis et familiaribus ac factoribus* en les ciutats de València, Barcelona, Sicília i Mallorca⁴¹.

En el mateix sentit, de bell nou, es concedia un guiatge a Antoni del Posso juntament amb Arciu Valleca també mercader niçard. El rei en una carta datada a Barcelona el 5 de novembre de 1491 explicava que tenia bona pau i aliança amb el duc de Savoia i els vassalls d'ambdós podien anar i comerciar en els regnes i terres d'un i altre. Per tal motiu concedia guiatge als niçards esmentats, que de present residien a la ciutat de Mallorca, perquè poguessin "star, trestajar i negociar en lo dit

---

³⁴ARM, Prot. P-412, fols. 20 r-20 v.

³⁵ARM, AH, 426, fol. 198 v.

³⁶ARM, AH, 426, fols. 125 r-125 v.

³⁷ARM, AH, 426, fols. 127 r-127 v.

³⁸ARM, ARM, AH, 426, fol. 177 r.

³⁹ARM, AH, 426, fol. 178 r.

⁴⁰ARM, AH, 426, fol. 182 v.

⁴¹ARM, LR, 77, fols. 84 r-86 v. i L.R. 78, fols. 138 r-140 r.

regne e altres regnes e terres nostres com de present feu". Per a més seguretat atorgava salconduit "que liberament salva o segura ab totes les mercaderias, or, argent, pecúnias, robes e altres qualsevol béns vostres pugau e puga cascú per sí star en la dita ciutat de Mallorques e altres qualsevol ciutats, viles e lochs de nostres regnes e terras e de aquells a la ciutat de Nissa e altres terres

del dit ill. Duch trestajar e comerciar" amb qualsevol nau, galeassa o navili que no sia d'enemics, tant per mar com per terra. La duració del guiatge o salconduit era a beneplàcit del rei, en aquest cas sis mesos, i després de la seva revocació calia comunicar-la als interessats directament o a la casa on vivien o amb crida pública pels llocs acostumats de la Ciutat. Alhora, el rei manava a tots els oficials reials que complissin amb el disposat en la dita carta⁴².

Entre altres aspectes del comerç niçard cal considerar els problemes que se'n derivaven i que ocasionaven problemes com el pagament de la lleuda o els actes de corsarisme i pirateria.

En relació al comerç dels niçards es suscità un problema envers el pagament de la lleuda que era una tarifa duanera. El 30 d'octubre de 1491, Ferran el Catòlic des de Barcelona enviava una carta en la que exposava que els niçards de costum pagaven 1 diner per lliura. Emperò Gaspar Tomàs que rebia la dita lleuda i que fou lloctinent del procurador reial "cum auctoritate ac potestate dicti officii ut asseritur interit nisardos predictos distringere et forrciare ad solvendum quinque denarios pro qualibet libra", la qual cosa provocava gran dany i perjudici als niçards. El cònsol va recórrer al rei per a que proveís de remei⁴³. Val a dir que de Niça s'importava fusta i lli, sobretot.

Els actes de corsarisme i pirateria eren pràctiques molt freqüents especialment a la Baixa Edat Mitjana a les aigües del mar balear i la documentació se'n fa ressò. De niçards com a protagonistes, ja sia actius ja sia passius, en consten alguns casos.

La sagetia genovesa patronejada per Francisco Griffa (1471) i que anava a Sardenya, arribada a Porto Petro, prengué la caravel·la del mercader mallorquí Joan Bartomeu, a qui feriren i robaren les mercaderies,

---

⁴²ARM, LR, 76, fols. 5 r-5 v.

⁴³ARM, LR, 75, fols: 205 v-206 r.

el patró de la qual era Andreu de Niça. Tals actes es practicaven malgrat ser considerats contra l'equidat, la justícia i rompre la pau existent entre el rei i els genovesos. I això que ambdues embarcacions en un principi havien acordat fer el camí juntes *los dits patrons per anar ab maior seguretat de males gents*⁴⁴.

El dia 5 de novembre de 1487 els jurats enviaven una missiva al monarca i, entre altres coses, deien que el volien advertir que, pocs dies abans, dues naus de biscaïns de Joan Pérez que eren en aquest port envestiren a una nau de niçards que amb les seves mercaderies venia cap ací e han la presa així com a altres naus. Li demanaven procuràs posar solució al respecte perquè la mercaderia *per causa dels cossaris e males gents no.s pot sostenir*⁴⁵. I no es podia oblidar que el comerç era base fonamental de l'estructura econòmica illenca.

El mercader Rafel Vidal, un dels defenedors de la mercaderia, es dirigia al lloctinent el diumenge 28 de juny de 1489 amb els següents termes: en els dies proppasats els germans Felip i Peyró Infant "tenint navilis e exèrcits de piràtica natura diversament depredant e frustrant per la mar les robes e mercaderies", el dit Peyró havia presa una barca de Martí de Leura. Suplicava fes tot quant fos per a que s'impartís justícia pel bé de la *re pública* tenint en compte que aquests atropells estorbaven el comerç i aquest "segons comuna opinió e vera sentència dels doctors per la negociació mercantil stan provahit a les necessitats humanes specialment en les ciutats marítimes que.s pot dir aliment natural de aquelles sens lo qual no poden haver còmoda sustentació"⁴⁶.

A finals de segle l'activitat corsària sembla intensificar-se. Des de Barcelona el rei, el 31 d'octubre de 1492, enviava una carta dirigida als lloctinents, balles, procuradors, veguers, justícies i altres oficials en els regnes de València, Sicília, Sardenya, principat de Catalunya, Mallorca i illes adjacents amb el següent contingut: revocació dels guiatges dels niçards. Segons explicava el monarca, Pere Riera de la ciutat de Mallorca querellosament li havia exposat que el passat 8 d'abril trobant-se en Bartomeu Jofre de la ciutat de Niça amb el seu galió comerciant en el port de la ciutat de Mallorca, prestà sacrament i homenatge en mans i poder

---

⁴⁴ARM, AH, 680, fols. 70 v-71 v.

⁴⁵ARM, AH, 683, fols. 95 r-96 r.

⁴⁶ARM, SU 41, fols. 43 r-44 r.

del lloctinent general en virtut del qual s'obligava i prometia que no dampnificaria vassalls ni amics ni confederats del nostre rei. Ans si feia el contrari fos hagut per traïdor i trencador de sagrament. Emperò envestí al dit Riera *piràticament ab lo dit seu galeó*, a finals de juliol, i el va prendre davant l'illa d'Eivissa així com també la seva carabela carregada de diverses robes i mercaderies posant en terra a dit Riera. Aquest ha demanat al rei proveir de degut remei de justícia sobre el fet. Era per aquest motiu que el rei manava sota pena de 1.000 florins d'or que els oficials reials prenguessin tots els béns i navilis de niçards o de vassalls del duc de Savoia, senyaladament el navili i persona del citat Jofre i còmplices seus que fossin trobats en les jurisdiccions de cadascun i que no atorgassin cap guiatge als niçards ni a altres vassalls del dit duc. Fins i tot el rei revocava tots els guiatges ja atorgats fins aclarir el problema de Pere Riera⁴⁷.

El divendres 16 de novembre de 1492 el lloctinent Pere de Sant Joan notificava que els mercaders de les ciutats de València, Barcelona i Mallorca havien rebut grans danys y *tots dies reben per diversos cossaris jenovessos e nisarts* i per això el rei havia deliberat que li fossin tramesos pels jurats i cònsols de la mercaderia dues persones expertes i hàbils per intervenir sobre la manera de trobar solució al tema. Els interessats calia que ho comunicassin a la Casa de la Universitat per després procedir a la designació per a tal encàrrec⁴⁸.

El 1492, sense indicar dia ni mes, els jurats trametien una carta al rei i exposaven que de les terres de Savoia, signantment de la ciutat de Niça, arribaven navilis amb robes *en nom e veu de mercaderia e de gent mercantill*. Emperò alguns habitants d'aquella armaven navilis i altres vaixells i arribaven piràticament com si fossin d'enemics. Entre ells s'esmenten un tal Forgosa i Peyró Infant. La súplica s'encaminava a reparar els danys causats en persones i mercaderies víctimes dels esmentats niçards⁴⁹.

Amb tot, Niça no era el port del Sud de França amb més relacions amb Mallorca, ni tampoc Marsella, sinó que serien els del Rosselló, Arles o Aigues-Mortes. Malgrat això, la relació comercial entre aquella ciutat i la

---

⁴⁷ARM, LR, 78, fols. 149 v-150 r.; ARM, SU, 41, fols. 191 v-192 r.

⁴⁸ARM, EU, 19, fol. 227 r.

⁴⁹ARM, AH, 684, fols. 76 r-76 v.

de Mallorca existia i la presència d'un col·lectiu de niçards, sobretot mercaders, a la nostra illa ho deixa ben palès.

3. APÈNDIX

Miscel·lània de dades referides a niçards en la ciutat de Mallorca baixmedieval:

1463-V-22. Referència a un tal Jaume de Niça entre els mariners del bergantí de Martí Gonçalbo. Prengué part en la presa de botí de llaüts d'homes rebels al rei en les mars de Tarragona en el marc de la guerra civil catalana⁵⁰.

1464-V-5. Referència a una nau de nissards "qui stech en conserva de les gualeres en lo port de Mahó de mentre que lo dit lochtinent hi tench lo siti. Es tracta del siti de Menorca durant la guerra civil catalana⁵¹.

1470-V-28. Joan Vayrat, mercader de Niça, *pro nunc residens in civitate Maioricarum*, anomenava procurador al fuster de Ciutat Gabriel Molins, per exigir en nom seu 40 sous que li devia Víctor Doto, argentier⁵².

1472-V-4. Joan Bolitxer, pescador, acordava un contracte amb Antoni, niçard, *causa piscandi*. Les clàusules són les pròpies d'un contracte de servei domèstic però introduint aspectes d'un contracte laboral, és a dir, alimentació i sou, en el qual el propietari li havia de donar menjar i beure a més de 14 lliures. Antoni restava obligat a servir-lo en totes les feines sempre que fossin honestes tant de dia com de nit⁵³.

1476-III-4. Lluís Burgarello, mercader niçard habitant a la ciutat de Mallorca, reconeixia que el donzell Francesc Axeló li havia lliurat 1.200 quartans d'oli clar que li vengué. Li prometia pagar-ne la meitat el pròxim

---

⁵⁰ARM, RP, 1208, fol. 94 v.

⁵¹ARM, RP, 3575, fol. 26 v.

⁵²ARM, Prot. C-171, fol. 8 v.

⁵³ARM, Prot. B-99, fol. 19 v.

Aquest mateix dia el pescador contractava a un altre jove, aquest de 14 anys, Jaume Joan, també per a servir-lo en l'ofici de pescar i a qui entregaria 12 lliures.

mes de juliol i l'altra meitat per la festa de Nadal. Un dels testimonis era Tomàs Gastadenguo, també mercader niçard⁵⁴.

1479-X-8. Branquirius Be, mercader oriund de la ciutat de Niça però ara habitant a Mallorca, anomenava procuradors al mercader Bartomeu Prats i a l'escrivà Joan Ballester perquè s'ocupassin de la causa existent entre ell i el mercader Joan Vidal⁵⁵.

1479-VI-12. Bartomeu Cranadossa, mercader niçard ara resident en la present Ciutat, dies pasats havia venut a Gabriel Vilapriu, mercader de Ciutat, una calanera per preu de 205 florins d'or que foren pagats de comptants. Però essent la dita calanera en el port de Trapani patronejant-la Pere Cabessa havia estat denunciada per Francí Sbert el qual pretenia que era seva i que li havia estat furtada i per això demanava que fos presa per la Cort. S'iniciava un conflicte entre els interessats⁵⁶.

1480-III-16. Carta dels jurats a Gaspar Despes, virrei en el regne de Sicília exposant que per la flaca anyada i manca de blat s'havia acordat enviar el ballener d'Andrea de Niça, que era en el present port, per anar a carregar formenten aquella illa. Els jurats comentaven que "après de Déu no tenien altra sperança sinó en la ajuda e remey que per medi del dit balaner o fforment de aquell nos serà donada". Suplicaven que els permetés sense triga carregar el dit ballener⁵⁷.

1480-VII-30. Bartomeu del Posso o Potzo, mercader de Niça però ara resident a Mallorca, anomenava procurador al seu germà Antoni per tal de cobrar algunes quantitats que li eren degudes. En el mateix document hi ha una referència a un tal Miquel Claret, mercer de la ciutat de Niça. Els testimonis foren Arcís Valeta i Pere Pavia, mercaders de Niça però en el moment habitants a Mallorca⁵⁸.

1480-VII-31. Arcís Valeta, mercader niçard, anomenava procurador a Pere Pavia, també mercader de Niça, per cobrar quantitats que li eren degudes⁵⁹.

---

⁵⁴ARM, Prot. P-428, fols. 20 v-21 r. i P-371, fol. 28 r.

⁵⁵ARM, Prot. B-106, fols. 53 v-54 r.

⁵⁶ARM, Prot. M-489, fols. 35 r-35 v.

⁵⁷ARM, AH, 681, fols. 105 v-106 r.

⁵⁸ARM, Prot. B-99, fol. 123 r.

⁵⁹ARM, Prot. B-99, fols. 124 r-124 v.

1480-VII-31. Bernat Amades, gerrer, reconeixia deure a Pere Pavia, mercader de Niça, 47 lliures i 10 sous per compra de 10 quintars de lli de Niça net de tares a raó de 5 lliures i 15 sous el quintar el qual *volò causa navigandi vel vendendi*. Prometia pagar abans del pròxim gener i com a garantia obligava els seus béns. Un dels testimonis era Arcís Valeta, mercader niçard⁶⁰.

1481-VIII-31. Lluís Valeta, mercader i ciutadà de Niça, venia al pare Martí Cavaller dos esclaus de nació de turcs, un anomenat Alf i l'altre Amet, de 30 anys. El preu convingut fou de 156 lliures⁶¹.

1481-IX-4. Lluís Valeta, mercader de Niça, venia a Pau Bestard, habitador de la parròquia de Robines, un esclau de nació de turcs anomenat Mostaffà, de 20 anys, pel preu de 67 lliures i 10 sous⁶².

1483-III-12. Antelm Deraxa *nacionis nisorum sive de Nissa*, es col.locava amb el pescador Joan Bolaix per servir-lo *in arte vestra* a més del servei domèstic pel període d'un any. Dar-li de menjar, beure, calçar i vestir eren les obligacions del pescador a més de 13 lliures i 10 sous a l'acabar el termini indicat⁶³.

1484-III-20. Rafel Carasnagui oriund de la ciutat de Niça, menor de vint-i-cinc anys però major de disset, es col.locava amb el cirurgià Miquel Forns per un període de quatre anys a partir del dia present "*causa serviendi vobis et botigie vestre in negociis exercicio ac operibus illius*" tant de dia com de nit sempre que allò que li manàs fos honest. Al mateix temps el contracte indicava "*me teneamini in arte seu officio vestris instruere in super sitis... mihi legere de arte chirurgici accomodareque libros gracia andrendarum a vobis lectionum*"⁶⁴.

1484-VIII-14. Bartomeu del Posso i el seu germà Antoni, mercaders niçards però habitants a Mallorca, estaven obligats a Bernat Cotoner, ciutadà, per certa quantitat de cuiram boví per valor de 250 lliures⁶⁵.

---

⁶⁰ARM, Prot. B-99, fol. 123 v.

⁶¹ARM, Prot. C-166, fol. 83 r.

⁶²ARM, Prot. C-166, fol. 84 r.

⁶³ARM, Prot. M-266, fol. 10 v.

⁶⁴ARM, Prot. 379, fols. 60 v-61 r.

⁶⁵ARM, Prot. C-205, fol. 73 v.

1491-IX-16. Portas Malet, mercader niçard, anomenava procurador a Simó Puig, cansídic, per exigir deutes⁶⁶.

1491-XII-31. Nicolau Pere, "mercator Nicie pro nunc degens in civitate Maioricarum causa mercancie, venia al mercader i ciutadà Antoni Dureta una esclava anomenada Joana, de nació de negres de Montdebarques, de vint-i-cinc anys d'edat pel preu de 40 lliures. En el document hi ha una referència a un tal Simó de la Costa, mercader de Niça però ara a Mallorca *causa mercancie*⁶⁷.

1492-III-21. Caterina, lliberta i abans esclava de Bernat de Brossa, ciutadà, prometia pagar a Polo Vischa, mercader niçard, 14 lliures i 3 sous per un pitxer de plata "quod in domo vestram me illam custodiente deperdictum fuit". Prometia pagar dins un any, un terç de quatre en quatre mesos. El dit Brossa per estima a Caterina es constituïa en fiança. El niçard reconeixia que si el pitxer compareixia li tornaria els diners⁶⁸.

1502-XII-10. Francesc Despuig, ciutadà, venia al llibreter Jaume Irdís i a Antoni de Niça, mariner, la seva calanera o barca surta en el port anomenada Santa Maria, àlies de nom la Fadiga, juntament amb totes les seves xarxes, arreus, i armes. El preu convengut fou de 400 lliures. Jaume Irdís reconeixia a Antoni de Niça com a patró de la dita calanera però no hi podia posar ningú sense el seu consentiment a no ser el seu gendre Salvador Mas *et non alit*⁶⁹.

1503-VII-30. Margalida que fou muller de Salvador Mas, mariner, i filla d'Antoni de Niça, es col.locava en segon matrimoni amb Joan Mates, mariner. La dot ascendia a 100 lliures⁷⁰.

1517-VI-26. Tomàs Asquer, llibreter, fill d'Antoni Asquer, ciutadà i mariner de Niça, feia testament davant el notari Mateu Moranta. Anomenava marmassors a la seva mare Margalida ja vídua i al seu oncle Bartomeu Aurich, ciutadà de Niça. Elegia sepultura a l'església de Santa Reparata de Niça a la tomba on reposava el seu pare. Deixava: 1 florí a l'església de Santa Reparata, 1 florí als pobres de Sant Llätzer de Niça, 1 florí a

---

⁶⁶ARM, Prot. P-386, fol. 148 r.

⁶⁷ARM, Prot. C-172, fols. 191 r-191 v.

⁶⁸ARM, Prot. C-240, fols. 32 r-33 r.

⁶⁹ARM, Prot. M-591, fol. 174 r.

⁷⁰ARM, Prot. M-592, fols. 74 v-75 r.

l'hospital general de Sant Eligi de Niça, 1 florí a l'església de Sant Jaume d'on era parroquià, 2 ducats d'or per misses a Santa Reparata, 2 ducats al seu oncle Bartomeu, 10 florins al seu *consobrin* Bernat i 5 ducats als seus nebots fills de la seva germana Margalida i de Florenç Ramusat. Declarava com a hereva la seva mare. Els testimonis eren: Francesc Gaspar Despuig, donzell; Miquel Viciat i Jeroni de Monte, mercaders i ciutadans de Niça; Humberto Gui, mercader i ciutadà de Burgo *in Brescia*; Benet de Prats, llibreter; Pere Font i Jeroni Ballester, escrivans de Mallorca⁷¹.

1465-III-12. Rafel Carle, mercader de Niça *pro nunc vero residens in civitate Maioricarum*, anomenava procurador a Pere lo barber, patró de llaüt de la ciutat de València. Entre els testimonis figurava Bartomeu del Posso, mercader de Niça habitant a la ciutat de Mallorca⁷².

RÉSUMÉ

L'île de Majorque, au milieu du bassin de la Méditerranée occidentale, a été témoin du passage des navigateurs, spécialement des marchands, lesquels depuis l'Antiquité ont traversé la Mare Nostrum. Cette situation de port important a exercé une influence extraordinaire sur la vie de la cité de Majorque et dans l'île. Quant à l'époque du Bas Moyen Age le commerce constituera une des activités économiques fondamentales. Il ne faut pas s'étonner, alors, que il y ait des marchands de maintes et différentes provenances, surtout des régions méditerranéennes, qui fassent escale à Majorque et parmi eux les Niçois.

Quoique les consulats italiens, spécialement ceux de Gênes ou de Venise, fussent plus nombreux ou remarquables, Nice néanmoins disposait d'un consulat dans la cité de Majorque, ce qui reflète l'importance des relations commerciales qu'il y avait entre les deux ports. La plupart des Niçois s'appliquaient aux tâches mercantiles; quelques uns même établirent leur résidence définitivement dans la cité de Majorque.

---

⁷¹ARM, Prot. M-613, fols. 24 v-25 v.

Sobre aquest llibreter, vegeu Gabriel LLOMPART MORAGUES, *Tomàs Squer, un librero nizado en la Mallorca de Carlos V*, "Gesammelte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens", 32 (Munster 1988), pp. 372-407.

⁷²ARM, Prot. C-185, fol. 15 r.

SUMMARY

The island of Majorca, in the middle of the West Mediterranean basin, has been a witness to the passage of navigators, specially merchants who since Antiquity have been crossing the Mare Nostrum. Its role as an important harbour has exercised an extraordinary influence over life in the City of Majorca and over the island. In the late Middle Ages trade was one of the basic economic activities. It is not surprising then that merchants of many different ports of origin, above all from the Mediterranean area, should call at Majorca; amongst them many from Nice.

Although the Italian consulates, specially those of Genoa and Venice, were more numerous or outstanding, Nice counted on a consulate in the city of Majorca, which shows the importance of commercial links between the two places. Most people from Nice devoted themselves to commercial tasks; some of them even established themselves definitively in the city of Majorca.